

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Є.П. Мойсеєнко

Житомирський державний університет ім. Івана Франка, м. Житомир,
Україна

Сучасний розвиток Української держави характеризується багатьма особливостями у всіх сферах суспільного життя, зокрема й у сфері державного управління, зумовленими як внутрішніми, так і зовнішніми явищами й процесами, серед яких чільне місце займають євроінтеграційні та глобалізаційні впливи.

Останніми роками в національній системі державної влади відбуваються досить складні й суперечливі процеси, спрямовані на докорінне реформування отриманої з недавнього минулого громіздкої й неефективної системи державного управління. Очевидно, що за таких обставин ця система потребує негайної модернізації. Це дало б змогу створити збалансовану, надійну та ефективну сучасну систему державного управління.

Перед органами державної влади стоїть важливе завдання вироблення своєрідної «загальної» формули національного інтересу, реалізація якої дала б змогу консолідувати громадян. Зокрема, визначаючи пріоритетність національних інтересів з огляду на стратегію національної безпеки України, В. Горбулін та

А. Качинський висловлюють думку, що національні інтереси країни можна звести до нарощування ресурсної бази, а на її основі - економічної, військової, фінансової, науково-технічної потужності країни тощо, посилення її геополітичного впливу, зростання добробуту населення, сприяння культурному, моральному, інтелектуальному прогресу суспільства [1, с. 89].

Завданням суспільного розвитку підпорядкована нова стратегія модернізаційних реформ, базові пріоритети якої викладені, зокрема, в Щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України «Модернізація України - наш стратегічний вибір». До таких пріоритетів віднесене, передусім, творення сучасної, конкурентоспроможної держави, визначальними характеристиками якої є верховенство права і розвинена правова культура, збалансована представницька демократія, сильне самоврядування, дисциплінований і мобільний державний менеджмент. Відповідно до цього у Посланні вказано на ключове значення конституційної реформи, що має стабілізувати політичну систему, збалансувати відносини між гілками влади, а також на потребу в повноцінному здійсненні адміністративної і адміністративно-

територіальної реформ, подальшому вдосконаленні виборчої системи, створенні необхідної правової бази.

Другим пріоритетом у Посланні визначена гуманізація розвитку, що означає передусім збільшення соціальних інвестицій у людський капітал як провідний чинник конкурентоспроможності будь-якої країни. Йдеться про нову гуманітарну політику держави, спрямовану на розвиток, орієнтовану на максимальне розкриття потенціалу кожної людини, створення гідних умов для реалізації усіх її інтелектуальних і творчих можливостей.

Третій пріоритет відповідно до Послання полягає у здійсненні соціально-економічних реформ, економічний блок яких має бути спрямований на зміну економічних механізмів розвитку, системну модернізацію економіки країни з урахуванням уроків світової економічної кризи. До орієнтирів таких реформ віднесені: розвиток інвестиційної діяльності, заохочення спрямування нагромаджених фінансових, технологічних та організаційних ресурсів на інноваційні цілі; створення бюджетних і податкових стимулів розвитку, підвищення ефективності бюджетних і, насамперед, інвестиційних видатків тощо.

Четвертим пріоритетом у Посланні визначена зовнішня політика ствердження національних інтересів у глобалізованому світі. Її фундаментальною складовою залишається стратегія європейської інтеграції, що передбачає запровадження європейських стандартів в усіх основних сферах суспільного життя. Разом з тим акцентується увага на потребі в розвитку відносин стратегічного партнерства з Російською Федерацією, США, а також пошуку оптимальних моделей взаємодії з кожною з потужних держав, що виступають як нові центри зростання [3, с. 131].

Оскільки управлінська еліта виступає одним з основних суб'єктів суспільного розвитку, в тому числі підготовки та впровадження будь-яких реформ, ключове значення має цілеспрямоване формування реформаторської управлінської еліти, тобто прошарку вищих керівних кадрів, які бажають і здатні стати «лідерами змін» в органах державної влади у процесі здійснення реформ суспільства і держави. Такі управлінці за особистісними якостями мають відповідати типу прогресивного діяча, який прагне та спроможний змінити суспільство на краще [2, с. 79].

Модернізація системи державного управління стосується будь-якої країни і пов'язана з певними соціально-економічними змінами в історичному контексті. Проте особливо це питання актуалізується для трансформаційних суспільств, що зумовлено появою нових галузей народного господарства, технологій обробки матеріальних, інформаційних, духовних та інших предметів праці, форм та характеру спілкування,

становленням якісно нових відносин власності і т. ін. Виникає нагальна необхідність докорінних перетворень у системі державного управління на основі всебічного наукового аналізу та прорахунку можливих наслідків, які тією чи іншою мірою стосуються всіх громадян країни.

У найбільш загальному вигляді трансформаційні процеси в сучасній Україні визначають як процес соціальної модернізації. Однак більш глибокий аналіз показує, що насправді трансформаційних процесів значно більше, і під модернізацією українського суспільства, крім власне модернізаційних процесів, звичайно розуміють і інформаційну революцію, спрямовану на формування постіндустріального (інформаційного) суспільства, і національне державобудування, що має на меті становлення незалежної державності та завершення процесів етногенезу в Україні, і соціокультурну переорієнтацію країни на європейські та загальносвітові цінності з інтеграцією до відповідних спільнот по всьому спектру компонентів соціальної життєдіяльності.

Системні характеристики сучасного інформаційного суспільства висувують на передній план екзистенціальні, онтологічні аспекти взаємодії людини та суспільства, які реалізуються і в управлінській діяльності. Орієнтація на інформаційне суспільство як модель соціальної організації ставить перед державним управлінням у країні завдання розробки конкретних механізмів реалізації так званих постсучасних соціальних практик і цінностей.

Люди в процесі своєї життєдіяльності не тільки пристосовуються (адаптуються) до навколишнього соціального середовища, а й здатні змінювати його, прагнучи пристосувати до власних потреб. Відносини між ними, їхні інтереси та потреби визначають характер, спрямованість, динаміку та ритм життєдіяльності, якість життя. Виходячи з цього управляти означає спонукати людей до діяльності, але дія і вплив на людей мають здійснюватися за допомогою самих людей з урахуванням їхніх взаємопогоджених чи суперечливих інтересів [4, с. 64].

Теоретико-методологічні засади реформування державно-управлінських систем, мають враховувати низку філософських вимог (умов):

- по-перше, державне управління повинно аналізуватися в контексті розвитку суспільного цілого, держави;
- по-друге, суспільні цілі повинні забезпечувати підтримку наявним позитивним тенденціям розвитку суспільства, бути реальними;
- по-третє, у зміст державного управління як теорії, вчення повинно «укладатися» все ціле соціальної філософії (плюралізм думок, теоретичних підходів, соціальних технологій);
- по-четверте, державне управління має розглядатися в контексті

практично-перетворювальної діяльності людини, тобто зі зміною людським «Я» власного способу життя за принципом «виклик - реакція».

Реформування державного управління в Україні передбачає низку послідовних, поетапних кроків, що дозволяють запровадити нові принципи, методи, структури, зміцнять «вертикаль влади», покращать взаємодію органів влади центрального і місцевого рівня, підвищать ефективність інституту державної служби. Це неможливо без якісних змін у правовому регламентуванні діяльності органів державної влади.

Таким чином, державне управління виступає ключовим регулюючим компонентом усіх трансформаційних процесів українського суспільства. Одне з найважливіших значень має взаємодія змін державного управління та процесу становлення соціально орієнтованих відносин в Україні. Системні трансформації діяльності органів державної влади в контексті модернізаційних реформ пов'язані передусім із забезпеченням соціального ефекту економічних процесів і принципу суверенітету громадянина.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбулін В.П. Пріоритетність національних інтересів у світлі стратегії національної безпеки України / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський // Стратег. панорама. - 2005. - № 3.
2. Кравченко С.О. Державно-управлінські реформи: теоретико-методологічні обґрунтування та напрями впровадження: монографія / С.О. Кравченко. - К.: НАДУ 2008. - 296 с.
3. Модернізація України - наш стратегічний вибір: Щоріч. Послання Президента України до Верхов. Ради України. - К.: НІСД, 2011. - 416 с.
4. Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. д.філос.н., проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц. Н.М. Мельтюхової. - Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2012. - 256 с.
5. Krajowa Szkoła Administracji Publicznej. Report. 2001 - 2003. - Warsaw, 2003. - 40 с.
6. Rogers E.M. Diffusion of Innovations. - N.Y.: The Free Press, 1995. - 342 p.

Екзистенційні та комунікативні питання управління: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23-25 січня 2014 р. - Суми: Сумський державний університет, 2014. - Ч.2. - С. 97-100.